

Taborec

1942 Leto „Štajerskega bataljona“ 1982

1982

EL FORTIN

5-6

TABOR je glasilo Združenih slovenskih protikomunistov ● TABOR je last in vestnik Tabora SPB ● Mnenje Tabora SPB predstavljajo članki, ki so podpisani od glavnega odbora ● Izdaja ga konzorcij. Predsednik: inž. Anton Matičič ● Urejuje in odgovarja uredniški odbor glasila: za lastništvo Lic. Ivan Korošec, upravnik Božo Šušteršič.

TABOR is the voice of the Confederation of the United Slovene Anticommunists.

TABOR es el órgano de la Confederación de los Anticomunistas Eslovenos Unidos ● Director: Ing. Antonio Matičič, Ramón L. Falcón 4158, Bs. Aires, Argentina.

Imprenta: Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados Unidos 425, Buenos Aires, Argentina, T. E. 362-7215

Registro Nacional de la Propiedad Intelectual No. 137.176

NAPOČNINA: Argentina 80.000.— pesov; Južna Amerika: 10 dolarjev; Evropa - Australija: 12 dolarjev; letalsko 15 dolarjev, za vse države.

Naročila, reklamacije, nakazila, dopise in ostalo pošto pošiljajte na naslov: Inž. Anton Matičič, Igualdad 1110, (1655), J. L. Suárez — Bs. As., Argentina. Telefon: 766-7513.

NAŠA NASLOVNA SLIKA

Vsekakor je Novo mesto središče Dolenjske in tu okrog so se vodile borbe prvoborcev za narodovo svobododo pred štiridesetimi leti.

Svobodni sveta,
združite se!
Za Boga,
Narod, Domovino!

Mayo-Junio 1982

BUENOS AIRES

Maj-Junij 1982

Excelentísimo Señor
Presidente de la Nación Argentina
Teniente General
Don Leopoldo Fortunato Galtieri
CASA DE GOBIERNO

Buenos Aires, 10 de abril de 1982

La Asociación ESLOVENIA UNIDA, que agrupa y representa a los eslovenos democráticos en la República Argentina se suma al júbilo de todo el pueblo argentino por la recuperación de las Islas Malvinas al patrimonio nacional.

En esta oportunidad Eslovenia Unida vuelve a expresar su agradecimiento por la amplia libertad que por derecho y de hecho le brinda la Nación Argentina.

Rogando a Dios por su ventura personal, saludan a su Excelencia con su mayor estima

Emilio Cof

Secretario

Arq. Jorge Marcos Vombergar

Presidente

Kapetan Milan Kranjc

Tam nad Bizovikom sem ga prvič srečal, tega drznega fanta pristrizjenih brk, ozkih, živih oči in stisnjenih ustnic. Nič kaj priljubljen in tovariški se mi ni zdel ob tem prvem srečanju, a iz njegovih odsekanih, suhih besed se mi je zdelo, da diha samozavest. To je bilo tisti večer tam v gozdu na južnem robu Goloveca 18. maja 1942.

Ko pa smo naslednji dan v zgodnjem jutru, preskakujoč široke jarke na Ljubljanskem barju udarili v križni ogenj partizanskih in italijanskih strojníc, sem v fantu, ki je prihuljeno in drzno vodil predhodnico, spoznal Milana Kranjca; bil mi je všeč ta korajžni fant „suhih, odsekanih besed in dobrih oči.“

Potem sem mu sledil skozi Dobro polje, Žužemberg, Poganjce, šmihelj, št. Jošt, Dolž in v Gorjance.

Saj so bili trenutki, ko je bil ves bataljon v nastavljeni pasti, ko ni bilo pravzaprav že nobenega izhoda več, ko se je moral zgoditi čudež; in zgodil se je pod Milanovim vodstvom in z božjo pomočjo in bataljon je izšel kakor Izraelci skozi Rdeče morje.

Bilo je v taborišču pod Dolžem. Pozno popoldne je prišlo poročilo, da komunisti pripravljajo napad. Pod večer razposlane trojke so se hitro vračale, vse z istim poročilom: „Taborišče je obkoljeno.“

Poveljnik Kranjc je odredil udar skozi obroč in hiter premik.

Na strmem zahodnem pobočju proti potoku, kjer se je dozdevalo, da je sovražnik najbolj šibek, je glavnina naletela na zasedo.

„Stoj! Kdo tam?“ je udaril komunist iz teme.

„Druga četa!“ je odsekal Milan in prehitel: „Kdo tam?“

„Druga četa Gorjanskega odreda!“ je že tišje odgovoril oni iz teme.

„Druga četa Belokranjskega!“ je pribil Milan odločno.

„Naprej!“ je pozval partizan.

In Kranjc je povedal partizanu, da mora s svojo četo zasesti položaj desno od potoka nad mlinom in „da ga za hudiča ne more najti; in da je že skoro zagazil v samo belo gnezdo.“

„Previdno, sicer se lahko načrt ponesreči“ je svaril partizan in zagotovil:

„To noč jih bomo cvrli!“

Pokazal je na levo, kjer je skozi gabrovje mežikalo za veliko šotorsko plahto zvezdnatega neba.

„Tam na grebenu je zadnji moje zasede. Onstran torej zasedeš ti!“

„Zdravo tovariš!“ je odzdravil Milan skozi stisnjene zobe in bataljon je utonil v temo gozda.

Ko smo v zgodnjem jutranjem mraku počivali že daleč onkraj Gaberske doline, se je pod Dolžem utrnila krvava raketa in udarilo je v juriš — na izpraznjeno taborišče štajerskega bataljona...

Tako je vodil Milan Kranjc. Na Krki je zmedel glavnega partizanskega zaščitnika, ki je bil na preži, da pričaka najavljeni štajerski bataljon z namenom, da ga zadrži ob bregu Krke, kjer bi ga tako lažje uničile za njim prodirajoče partizanske tolpe. Pa je Kranjc partizansko nakano zaobrnil. Prepričal je terenca, da ima opravka z glavnim štabom partizanskih čet in ta mu je zaupno razložil ves načrt.

Bataljon je pričakal partizane na robu obširnega gozda pred velikim travnikom, od koder se je le zadnjim iz kolone posrečilo zbežati.

Pri Gracerjevem Turnu — ko je že zmanjkovalo streliva, je z bombami odbil in pogazil jurišajoče Kordunaše.

Pri Sv. Križu je s četo razbil sovražno brigado, da je v zmedi odvrгла mnogo orožja in pustila komoro.

V Pleterskem kotlu je prebil močan sovražni obroč in prinesel rešitev šibki posadki v gorečem samostanskem zidovju.

Tak je bil kapetan Milan Kranjc! Bil je vojak! Drzen in neustrašen, odločen! Takega sem videl tisto prvo jutro maja na Ljubljanskem barju, takega sem spremljal preko dolenskih in gorjanskih vinogradov in tak je umiral v Grčaricah — 10. septembra 1943 ob štirih popoldne, ko se je ob eksploziji granate iz italijanskih topov porušil v polno zadet bunker, kjer je našel smrt hrabri Milan s svojimi soborci.

Tako je končal junak med junaki!

Slava mu!

Fr. G.

Pričetki narodne borbe za samoohranitev

(Razmišljanja ob 40-letnici)

Letos mineva 40 let, odkar je prva skupina slovenskih svobodnjakov z orožjem v roki stopila na plan — v borbo proti okupatorju in v zaščito zaslužnjene naroda. Prav in primerno je, da se ob tem mejniku narodne zgodovine ustavimo in v seriji člankov analiziramo dogodke, ki so se razvijali v tisti nesrečni dobi slovenske zgodovine.

Malo, bore malo, je zapisanega v naših analih o pričetkih narodove borbe za samoohranitev in še to, kar je zapisano, je pobarvano z neresni-

co. Na žalost je največ zapisanega o prvem slovenskem narodnem odporu v lažni komunistični literaturi, ki seveda razvoj in nastanek prve ilegale prikoja tako, kot pač komunistom prija.

Zbornik dokumentov in podatkov o narodno-osvobodilnem boju jugoslovanskih narodov, Mikužev Pregled zgodovine o NOB v Sloveniji in Saje-tov Belogardizem, da ne omenjam drugih komunističnih pisarij, so se na na dolgo in široko razpisali o nastanku in borbah prve slovenske četniške edinice. Slovence prvoborce za samoohranitev so nazivali ali plavogardiste ali belogardiste še predno je prva četniška formacija sploh bila formirana. Komunisti so se za svojo revolucijo dolgo pripravljali in čakali so le na ugodni trenutek, ki je nastal z razbitjem Jugoslavije. Če verjamemo komunističnim virom in če analiziramo dogodke tistih dni v letu 1941, bomo spoznali, da so komunisti doprinesli levji delež ne le k razbitju bivše države, pač pa tudi k trpljenju in žrtvam, ki so sledile.

Državni udar 27. marca 1941 je mejnik sužnosti jugoslovanskih narodov. Komunisti trdijo, da je 27. marec in za začetek demonstracij odgovorna KPJ, ki je dala ves čas demonstracijam svojo vsebino. E. Kardelj je ob 10. obletnici OF med drugim dejal: „Dne 27. marca je moralo tudi poslednjemu političnemu slepcu biti jasno, da je v Jugoslaviji minila era buržoazije in da je vodeča vloga prešla na delavski razred in njegov najzavednejši del — na komunistično partijo...“

Komunisti so razbitje Jugoslavije perfidno izkoristili za izvedbo svojih načrtov, izvedbo revolucije in ustanovitev komunistične diktature. V najtežjih momentih narodove zgodovine so komunisti zasadili nož v narodov hrbet in ga pahnili na rob propada. Skupno z okupatorjem so uničevali slovenski živelj. Vsi, ki po njihovem mnenju ne bi soglašali z njihovimi načrti, so bili ožigosani za izdajalce, katere je treba brez usmiljenja odstraniti. OF je bila krinka pod katero so skrivali svoje načrte.

Ko so se bivše tradicionalne politične stranke zavedle resnosti položaja, so vsaka po svoje začele z organiziranjem svojih pripadnikov. Te organizacije prvotno niso bile tesno povezane med seboj in tudi niso imele nikakih namenov, postaviti na teren kakršnokoli vojaško skupino. Njih namen je bil, organizirati se in čakati na ugoden trenutek na mednarodni pozornici, ki bo diktiral tudi vojaški nastop. Ni resnica, kar trdijo komunistični pisci, da bi te organizacije bile ustanovljene kot protiutež komunističnemu gibanju. Bile so ustanovljene z namenom, pripraviti odpor proti okupatorjem. Še več; od vsega početka so te razne organizacije skušale sodelovati z OF, dokler ni postalo jasno, da s komunisti sodelovanja ni.

Bolj kot politične stranke, se je trudilo vojaško vodstvo, ki je bilo osnovano, da komuniste pripravi k sodelovanju. Rezultat teh pogovorov je bil porazen, kajti komunisti so bili trdno odločeni, v kali zatreti vsako nacionalno podtalno gibanje in si prilastiti monopol narodnoosvobodilne borbe. Organizirali so svoje morilske trojke, ki so pričele načrtno in sistematično pobijati vsakega, ki se jim je zdel nevaren, zlasti pa organizatorje nacionalnih organizacij. Padel je inž. Fanuš Emmer, za njim Praprotnik,

Sušnik, Martinjak. Pod streli komunistov sta padla visokošolca Franček Župec in Jaroslav Kikelj in mnogi drugi. Tudi na podeželju niso mirovali; svoje morilno početje so razširili širom Slovenije. Vse to se je zgodilo, še predno je en sam četnik stopil v slovenske gozdove.

Okupator nikdar ni našel morilcev; kako tudi, saj so le-ti z njim sodelovali. Po zaslugi komunistov so Italijani marca meseca 1942 aretirali jugoslovanske oficirje in jih odvedli v koncentracijska taborišča. Tako so se komunisti iznebili vseh tistih oficirjev, ki niso hoteli k partizanom.

Vkljub vsemu temu početju od strani komunistov so ilegalne organizacije posameznih političnih strank bile mnenja, da je prezgodaj postaviti na teren vojaško skupino, češ, vojna bo še dolga in treba je ščititi slovenski živelj. Tako mišljenje je seveda bilo pravilno in bi tudi rodilo zaželene uspehe, da niso komunisti z vsem elanom izvajali svojo revolucijo. Komunisti so krivi, da je v Sloveniji bilo toliko žrtev, onih, ki so bili zločinsko pomorjeni, onih, ki so padli v borbah ali umrli v koncentracijskih taboriščih.

Pošteni ljudje so bili obsojeni na smrt pod strelom in krampom komunistov in pred nacističnim in fašističnim terorjem. Tedaj, v prvih mesecih leta 1942, ko se je zdelo, da je že vse izgubljeno in da so narodovi predstavniki izgubili vodilno nit, je komandant JVVd nujno pozval politične predstavnike, da se takoj ustanovi vojaška edinica, ki bi narodu nudila uteho. Njegovi pozivi so padali v gluha ušesa. Posamezni pripadniki JVVd so s ponarejenimi dokumenti šli na deželo s ciljem organizacije prve ilegale. Ti kurirji so šli križem Notranjske, Dolenjske, Bele Krajine, toda vse zaman, kajti prevladovalo je mnenje, da je treba naše udarne sile čuvati za zadnji in odločilni trenutek.

2. aprila 1942 je bil storjen prvi korak, postaviti na teren prvo ilegalno skupino na vsenarodni bazi. Zbirališče je bilo v Hrastju pri Mirni peči. Ker pa se je zbralo le 6 borcev, do nastopa ni prišlo. Končno je komanda JVVd le uspela formirati v gozdu pod Sv. Urhom prvi ilegalni odred. Prvi borci so prišli v skrivno taborišče 10. maja 1942. Zbiranje se je vleklo vse do 17. maja, dotok borcev in orožja ni bil zadosten. Medtem so komunisti tudi izsledili zbirališče in popoldne 17. maja odgnali nekaj zaupnikov in podpornikov odreda: učiteljsčnika Pavčiča, 3 Jakoše, Cankarja.

Odred sedemnajstih fantov, prvih četnikov v Sloveniji, je 18. maja ponoči nastopil svoj bojni marš proti Dolenjski. Kmalu po odhodu pa so komunisti umorili še Feliksa Pogačnika, podžupana v Dev. M. v Polju in njegovo ženo.

V prvi četniški skupini so bili člani ali pripadniki vseh demokratičnih političnih strank in nazorov. V njej so bili tudi pripadniki KA in akademskega društva Straža. Pred odhodom iz Bizovika je komandant JVVd, major Karel Novak, nekako takole nagovoril to skupino mladih borcev: „Borci, nastopate težko pot borbe za osvoboditev slovenskega naroda. Vaša pot bo trda in mnogi od vas bodo padli v tem boju za svobodo; toda pomnite, da je vaš nastop zgodovinskega pomena, da je vaš nastop edino

upanje bičanega naroda“... nadaljeval je: „Ne iščite spopadov s partizanskimi edinicami, skušajte se jih izogibati; toda če boste napadeni, se hrabro branite! Vaše geslo naj bo: SVOBODA ALI SMRT!“

Prva četniška enota se je s težavo kretala skozi Suho Krajino na potu proti Gorjancem in s težkim srcem opazovala naglo se razvijajoče partizanstvo.

Odred prvoborcev je ostal zvest povelju svojega komandanta in ni iskal borbe s partizani, toda partizanske edince so ga zasledovale in že nekaj dni po nastanku zahrbtno napadle pri Starem gradu v Suhi Krajini. Prvoborci so se odlično držali in brez žrtev odbili partizanski napad. Ta napad 25. maja 1942 je torej rojstni dan krvave revolucije na Slovenskem; pričeli so ga komunisti.

ZA ZGODOVINO

Z V E S T O B A D O G R O B A

Zdomski zapiski dr. Stanka Kocipra

Po razumljivem presledku zaradi bolezni in smrti soproge, nam je avtor zopet dal na razpolago sledeče gradivo.
— Op. ured.

Dne 31. maja 1945 proti večeru (ob 19. uri) je prišel na sprehod od jezera po hribu navzgor millstattski vojaški guverner, ki je nosil uradni naslov AMG Liaison Officer 78 Div. Capt. G. H. Campbell. Ustavil se je pred našo hišo. Govoril je perfektno italijanščino in se je „slučajno“ zapletel z nami v pogovor.

Ta gospod, ki se je zatrdno čutil pozvanega, da zviška izstavlja spričevala, je kralja Petra II. imenoval stupidnega otročiča, Mihailovića izdajalca, Slovence pa enostavno hitlerjevce...

Ni si težko predstavljati, da nam je spričo vrste prostaških žalitev, ki si jih je ta predstavnik angleške imperialne oblasti tekom nadaljnjega razgovora še dovolil, ki pa jih zaradi prizanašanja angleški časti ne bom ponavljal, vsem vrela kri, da smo se komaj zadrževali. Največ težav je to vzdrževanje povzročalo temperamentnemu dr. Lovru Hacinu. Njegova reakcija je bila za nas sicer zelo simpatična, toda spričo človeka takšnih intelektualnih in moralnih kakovosti, kot jih je kazal naš sogovornik, premalo vzvišena.

Na koncu razgovora nam je Capt. Njegovega Britanskega Veličanstva G. H. Campbell, ki se je očitno zelo zavedal svoje brezmejne moči, kateri smo bili izročeni, s poudarkom rekel:

„Kdor je Titov sovražnik, je moj sovražnik!“

Posebno močno je poudaril „moj“ in se udaril na kurje prsi.

Najbrž se je tudi on posebej močno zavedal, kar je pred nekaj dnevi rekel gen. Rupnik o angleškem vojaku, da se vsak izmed njih zaveda, da je činitelj v zgodovini imperija...*

Potlej je pograbil čepico in kar gologlav zbežal nazaj proti jezeru.

Takrat še nismo vedeli, da smo bili temu človeku zares povsem izročeni.

Dne 3. junija 1945 pa nas je obiskal moj stari znanec in prijatelj še izza dni delovanja „Samopomoči“ v italijanskem internacijskem taborišču v Padovi, frančiškanski pater Fortunat Zorman. Povedal je, da je Titov predstavnik v Spittalu na Dravi, neki Zoré pred nekaj dnevi izjavil:

„Zdaj smo končno točno zvedeli, kje je general Rupnik. Zdaj nam ne uide več...“

Poleg splošne gobezdavosti, ki je končno morala izdati naše bivališče, katerega v ostalem gen. Rupnik kljub opozorilu gen. Arbuthnotta tudi tajil ni, je bila, kakor sem že omenil v enem izmed prejšnjih poglavij, v nedeljo dne 27. maja 1945 v Spittalu tudi naša gospodinja Schusterjeva...

Zoré je kajpak poiskal najkrajšo pot k svojemu enakovrednemu angleškemu pajdašu, ki si nas je prišel osebno ogledat in nam pokazal svoje kakovosti...

Dne 10. junija 1945, ko smo že bili internirani v Spittalu, nam je nemški specialist za balkansko področje, obveščevalni stotnik Konrad, ki je v ostalem vzdrževal tudi zveze z Mihailovičevimi četniki, znal povedati, da je bil šef Titove misije v Spittalu (Zoré?) pri angleškem guvernerju v Millstatu in zahteval Rupnikovo in našo aretacijo. Guverner naj bi imel takrat hud nastop z gen. Arbuthnottom... —

Takrat smo torej prešli izpod oblasti generala Arbuthnotta v območje angleške etape, ki jo je predstavljala „vojaška vlada“ (AMG).

No, tudi angleška etapa je povsem upravičila naše izkušnje z italijansko in nemško etapo... —

V točnem smislu zagotovila, ki mi ga je že 16. maja 1945 dal general Arbuthnott, smo dne 6. junija 1945 dobili od millstatske občine, ki je takrat stala pod jurisdikcijo vojaške vlade, neki obrazec za „preseljene osebe“, na katerem je stalo, da se takoj odločimo za:

- a) takojšen povratek v domovino
- b) poznejši povratek v domovino
- c) preselitev v drugo državo
- č) bivanje v Avstriji

* Na tega dičnega predstavnika slavne vojske Nj. Brit. Veličanstva se še sedaj premnogokrat spomnim, ko še v današnjih dneh v kinih in na televiziji gledam zavezniške vojne filme in nadaljevanke, v katerih so zavezniški vojaki vsi do zadnjega strašno „fejst fantje“ in na moč hrabri, Nemci pa dosledno grozne nerode, cepci in celo bojazljivci... in o katerih je tudi argentinski vodilni kritik César Magrini nekje zapisal: „Saj ni bilo tako! Toda, ker so zmagovalci, kdo se bo pač z njimi prepiral...“

Dne 7. junija 1945 sem s tem obrazcem obiskal Capt. Corbetta in ga vprašal, kaj naj naredimo. Hotel sem namreč zvedeti, do kolike mere spadamo pod avstrijske civilne oblasti, t. j. do kod so za nas obvezne njihove naredbe.

Takrat sem Capt. Corbetta našel povsem spremenjenega. Nič več ni kazal one sproščenosti, kot običajno. Čutil sem, da so se njegove besede kretale previdno v zelo ozkih mejah, preko katerih niso šle.

Odgovarjal mi je samo:

„Čakajte! — jaz ničesar ne vem... Ničesar ne morem reči... — “

Nisem gojil nobenega dvoma več, da je o nas odločala samo še etapa, ki ji je v Millstattu načeloval Capt. G. H. Campbell. Vojska je bila samo še izvršni organ...

V tonu, ki je vseboval bridek očitek na račun vojaške časti, sem Capt. Corbettu rekel:

„Potem najbrž tudi ne veste, da so bili tisoči Slovencev iz Vetrinja izročeni v komunistično Jugoslavijo...? — “

Ne vem, ali je bila kriva moja predrznost, ali kaj ga je vidno prizadelo. Videl sem samo, da se je pri vsej flegmatični angleški rutini težko zadrževal.

„Ničesar ne vem... Ničesar ne vem... — “

Potlej je skoraj srdito dodal:

„Skupina iz Špittala je bila prepeljana v Italijo!“

Mi je hotel s tem očitati, da je gen. Arbutnott svojo obljubo držal?

Popoldne istega dne se je pri nas javil bivši policijski agent iz Ljubljane Rabselj.

Že dne 1. junija 1945 nam je Slavko Skoberne znal povedati, da je urednik „Družinskega tednika“ Hugo Kern zvedel od dr. Mazijana Zajca, da se je polk. Vule Rupnik rešil!

Rabselj je znal povedati o Vukovi rešitvi že nekatere podrobnosti, ki so se v mnogočem sicer izkazale kot neosnovane, takrat pa so nam vlile veliko mero upanja, da se je uspel rešiti vsaj Vuk Rupnik, če že o sebi nismo mogli upati ničesar dobrega več...

Dne 8. junija 1945 ob pol 12. uri dopoldne mi je avstrijski policist prinesel povelje Capt. G. H. Campbella, ki je nosilo datum istega dne, in na katerem je bilo v nemščini zapisano sledeče:

DOKTOR STANKAR KOCITER, tajnik generala Rupnika, naj se takoj javi pri stotniku Corbettu GSI odseka britanskega poveljstva v Millstattu.

V angleščini pa je bilo dostavljeno:

Nosilec ima navodila, da se javi Capt. Corbettu na “G” odseku. Prosim, napotiti ga v odgovarjajočo pisarno.

G. Campbell Capt. I. r.
MGLO 78 DIV.

ALLIED MILITARY GOVERNMENT

FROM

CAPT. G. H. CAMPBELL
AMG LIAISON OFFICER

REF.

DATE June 8th

78 DIV.

SUBJECT,

TO:

*DOKTOR STANKAR KOCIČER, Sekretär des Generals
Lupnik, soll sich möglichst bei Captain Corbett
des BSI am britischen Kommando in Miletatt
melden.*

*The bearer has instructions to report to
Captain Corbett at G branch. Please direct him
to the appropriate office.*

*G. Campbell Capt
17000 78 DIV.*

Zakaj me ni poklical naravnost k sebi? Ali na FSS?

Našo skupino iz župnišča so klicali na FSS. Tam so jim povedali, da bodo ob 2. uri popoldne prepeljani v begunsko taborišče v bližini Spittala ob Dravi.

Zakaj sem se moral javiti jaz pri Capt. Corbettu?

Vsaka razlaga bi bila samo domnevna. Zato na to vprašanje tudi ne odgovorjam. Moje napačno napisano ime in priimek pa vseeno dokazuje, da ga je Capt. Campbell nekdo dal najbrž po telefonu. Na štabu divizije so ga imeli pravilno zapisanega.

Povelju sem takoj sledil. Odšel sem skupaj s policistom, ki sem mu moral šele jaz kazati pot h Capt. Corbettu...

Čakal sem ga poldrugo uro v njegovi pisarni, pa ga ni bilo...

Zakaj ga ni bilo, če sem bil poslan naravnost k njemu? Se je izmikal izvršiti povelje? Zakaj? — —

Njegov pomočnik Capt. Kenzth ni vedel, kaj bi počel z menoj. Čeprav je tudi sam govoril zadosti dobro nemščino, se je pogreznil v trdovratni molk in se ves čas mojega dolgega čakanja samo živčno poigral s svinčnikom in papirji, ki jih je za ta čas najmanj stokrat preložil z enega mesta na drugo...

Potlej se je gotovo tudi njemu zdelo preneumno. Odšel je v drugo sobo. Vrata je pustil priodprta. Z nekom je govoril. Kdo je bil? Sledil

je telefonski pogovor. Š kom? — Le zakaj pač že takrat nisem znal angleščine?!

Ko se je vrnil, me ni pogledal. Gledal je nekam v tla in mi naročil, da moramo biti do treh popoldne pripravljeni za odhod.

„Kam?“

„V neko britansko taborišče... Menda v Vetrinje...“

V Vetrinje???

Našo skupino iz župnišča so na FSS obvestili, da bo ob 2. uri popoldne prepeljana v begunsko taborišče v Spittalu...

„In od tam...? —“

„Ne vem,“ je živčno hlastnil. „Najbrž v Italijo...“

„Kot domobranci...? —“

Ni mi odgovoril.

Dejal sem mu, da je nemogoče, da bi se tako hitro pripravili za odhod. Poleg tega je pred dvema dneva moja žena pri kopianju v mrzlem jezeru prijel nekakšen srčni krč, da jo je šef zdravnik angleškega lazareta komaj spravil nazaj k življenju, in je ležala.

Nato se je zaklepetal:

„Saj ženske sploh lahko ostanejo...“

„A tako...? —“

Po daljšem pogajanju je zopet odšel v drugo sobo. Zopet je sledil telefonski razgovor.

Uspех je bil, da je naš odhod preložil na naslednji dan.

Takšen je bil moj zadnji obisk na poveljstvu angleške 78. divizije.

(Sledi)

ZA DOKUMENTE

Dr. Krekovo posredovanje za „Belo gardo“

Londonski THE SOUTH SLAV JOURNAL (Autumn 1981, Vol. 4, No. 3) je prinesel sledeče dokumente, ki se v našem prevodu iz angleščine glase:

FO 371/37616

XC/A/3351

26 Kingston House

Princes Gate, S. W.

Moj dragi Air Commodore,

3. novembra 1943.

Od svojih prijateljev v Sloveniji sem prejel letak, katerega primerek prilagam.

Dejstvo je, da so ti letaki bili razširjeni v Sloveniji in da se komunisti hvalijo, da sedaj delujejo med njimi britanski zvezni častniki. Istočasno pa partizani nadaljujejo s pobijanjem slovenskega prebivalstva.

Vzemimo, da William M. Jones zares obstaja in da je resnično britanski častnik, pa vzemimo, da je zares on napisal ta letak za širjenje v Sloveniji, moram reči, da je to napačna linija pro-komunistične propagande, ki v bistvu utegne biti tudi protibritanska.

Ni mogoče pozivati slovenskega prebivalstva, da se pridruži partizanom, zakaj partizani so že pobili okrog 2.500 Slovencev. Napačno je govoriti o protikomunističnih formacijah v Sloveniji kot o „beli gardi“. Ta naziv so komunistični partizani namenoma nadeli vsem svojim nasprotnikom.

Prepričan sem, da so vse organizirane slovenske odporne formacije vselej pripravljene pomagati zaveznikom in se bojevati skupaj z Britanci, pripravljene so celo pod vodstvom Britancev na skupnem načrtu sodelovati s partizani proti sovražnikom, toda popolnoma napačno je, pozivati jih, naj se enostavno priključijo partizanom.

Čutil sem, da Vas moram o tem informirati, in upam, da mi boste oprostili, da Vam jemljem nekaj časa, toda ne vem, kdo je pristojna oseba, kateri naj bi naslovil takšno pismo. Morda bi o priložnosti Vi utegnili spregovoriti kakšno besedo z ljudmi, ki so za te zadeve pristojni.

Lepo se Vam zahvaljujem,

iskreno Vaš
Dr. M. Krek, l. r.

Air Commodore F. Beaumont
24 Park Lane
London, W. 1.

*

FO 371/37616

XC/A/3351

BELI GARDI

Vsem častnikom in moštvu bele garde.

Sile fašizma in nacizma stoje pred zlomom! Ljudstva vseh okupiranih dežel bodo kmalu svobodna sil tiranije in zatiranja.

Združeni narodi pozivajo vse prebivalstvo te dežele, da se pridruži partizanskim silam za uničenje okupatorjev.

Jugoslovansko ljudstvo bo svobodno odločalo o svoji lastni obliki vladavine.

Kot višji britanski predstavnik v Jugoslaviji spoštljivo pozivam vse častnike in moštvo bele garde, da se nemudoma priključijo partizanskim osvobodilnim odredom!

SMRT FAŠIZMU — SVOBODA NARODU!

Podpisan: William M. Jones, D. C. M. and Bar
Major, višji britanski predstavnik.

RAVNATELJSTVU ZAVEZNIŠKEGA ZRAČNEGA SODELOVANJA
IN ZUNANJE ZVEZE

Datum: 13. 11. 43
št. DAFL/111
Telefon Sloane 0611
Notranja št. 106
Dragi Howard

Letalsko Ministrstvo
Seaford House
Belgrave Square....
London S. W. 1.

Nočem Te vznemirjati z nečim, kar se mi zdi bedastoča, toda prilagam kopijo pisma, ki sem ga prejel od Kreka (bivša jugoslovanska vlada) in pa letak. Ker je to poslal meni, bi Ti najbrž želel, da na nek neobvezen način odgovorim jaz. Če boš imel čas, bi morda bil tako ljubeznjiv, da mi daš nek namig.

D. F. Howard, Esq., M. C.
Zunanje Ministrstvo
S. W. 1.

Iskreno Tvoj
F. R. Beaumont, l. r.

*

Vpisna št. R1 1869/2/G
E. M. R.
Osnutek.

Air Commodore Beaumont, Letalsko Ministrstvo

(Pošilja Mr. Howard)

ZUNANJE MINISTRSTVO

18. novembra 1943.

(Dragi Beaumont!)

Lepa hvala za Tvoje pismo DAFL/711 z dne 13. novembra s priloženo kopijo pisma od Kreka.

Slično pismo je v moji odsotnosti prišlo tudi do mene in mislim, da jih je Krek razposlal kar precej na široko. Vse, kar smo storili tu, je enostavna potrditev prejema, in svetujem Ti, da se pobrigaš, da storiš tudi Ti isto.

Dejstva, ki jih našteva Krek, se zde, da so kar precej točna, toda mi seveda ne moremo sprejeti njegovih zaključkov in, ker ni član vlade, mislim, da je mnogo bolje, izogniti se diskusijam z njim o pravih ali napačnih načinih propagande v Sloveniji.

Tvoj iskreni

D. F. Howard, l. r.

SLOVENSKA INTELIGENCA – KJE SI?

Namen tegale pisanja ni škodljivo razburjanje duhov, ampak kritičen in dobronameren pogled v globino naše slovenske družine. Vsa pohvala tistim, ki na različnih družbenih področjih stopajo naprej in kažejo na bisere, ki so našemu narodu lastni. Njihova zasluga je, da smo Slovenci ostali, kar smo in da imamo, kar nam drugi še niso ukradli.

Pišem torej za tiste, predvsem za tisto slovensko inteligenco, ki je nekje na papirju, v javnem življenju pa je nikjer ni.

Gotovo vsi radi slišimo, če se o nas govori, da smo kulturni, vereni, priden, pošteni in zaveden narod. Kulturni smo res, posebno v primerjavi z nekaterimi drugimi narodi; o globoki veri pričajo številne cerkve, saj ima skoro vsak hrib svojo cerkev ali vsaj kapelo, še večje in lepše so po naših mestih; tudi narod garačev smo, kar so vedeli nekdanji avstrijski gospodarji, poznejši srbski despotje pa so znali to krepost spretno obrniti v svojo korist; o slovenski poštenosti je že francoski oficir za časa Ilirije zapisal, da na Slovenskem ni umorov ne kraje, tako da ljudje svojih hiš ne zaklepajo. Nekateri bi radi v isto višino spravili tudi slovensko narodno zavest, kar pa je zelo dvomljiva ugotovitev. Verjetno si niti ne upamo priznati, da je naša narodna zavest ali zavednost zelo šibka; točneje rečeno: v naših boljših krogih je bila vedno drugotnega pomena, zato smo kljub vsem drugim vrlinam skozi vso zgodovino sužnji močnejših, v novejši zgodovini celo podložniki manj kulturnega naroda. Od koder bi morala svetiti luč, je skozi stoletja potegnjena črta osebnih ambicij poedincev, ki so nas pogosto oropale vsega, za kar je narod prelivaval celo kri.

Kar zavidam Poljake, Ukrajince ali Hrvate, ki znajo biti v vprašanju svojega naroda tako eno, brez ozira na to, kaj svet o njihovi gorečnosti misli: ko gre za dobro naroda, pozabljajo na medsebojne razlike, vsak hoče vsaj delček doprinesiti k skupni stvari in vsi se združujejo v en glas pri zahtevanju skupnih koristi. Slovenci smo v tem pogledu drugačni: združujemo se, ko je že skoro po nas, kot je to bilo v revoluciji, pa še tedaj je izobraženstvo razdeljeno stalo ob strani.

Vsaj do nedavnega smo bili Slovenci znani po svoji zvestobi. Navajeni smo biti hlapčevsko vdani podložniki, ki pustimo, da drugi mislijo za nas, zadovoljni smo z vsem, kar pade od gospodove mize, zelo redki pa so bili med nami tisti, ki so se zavedali, da imamo kot narod ne le dolžnosti ampak tudi pravice. To so bili povečini pesniki in pisatelji, ki so razdajali svoja čustva, za kar pa je zvedelo le malo ljudi, kajti narod je bil preprost in v zemljo obrnjen. Razumljivo je, da nobeden od tujih gospodarjev ni posebno skrbel za kulturni razvoj Slovencev, ker preproste ljudi je laže vladati kot šolane. Slovenskim duhovnikom gre priznanje, da so se slovenski jezik, naše šege in navade sploh ohranile, obenem pa je Cerkev s svojim na-

čelom, „če te kdo udari po desnem licu, mu nastavi še levo“, tudi veliko pripomogla, da smo znali le trpeti in kvečjemu tiho upati. To podedovano potrpljenje je bilo vseč tistim redkim izobražencem, katerim se je bolje go-dilo kot večini naroda (kmečkega ljudstva), ker so s tem stregli tudi svo-jim gospodom, katerim so bili sami prav tako pokorni in vdani. Prepri-čani so bili, da s službo cesarju delajo tudi za svoj narod. Tako je „pomlad narodov“ leta 1848 našla Slovence nepripravljene na svoj prihod. To je bila vidna karakteristična lastnost vseh slovanskih narodov pod Avstrijo, Slo-venci pa smo taki ostali prav do konca 1. svetovne vojne, ker smo v svoji hlapčevski miselnosti boj za Avstrijo enačili s koristmi svojega naroda in svoje zemlje. Ko je prišel čas, nismo vedeli, kaj smo, še manj, kaj hoče-mo. To spet velja posebno za izobraženstvo, ki bi moralo narod voditi; kmet je bil itak navajen samo garati, moliti in ubogati.

Naravnost absurdna je bila politična nezrelost med 1. svetovno vojno. Vsi drugi slovanski narodi pod Avstrijo so zahtevali odcepitev svojih deže-la od matične države. Slovenci smo v takomenovani Majniški deklaraciji 1917. leta zahtevali avtonomijo v trializmu. Na lastno, svobodno državo, kar bi v danih razmerah kot zrel narod morali storiti, tedaj niti misliti nismo upali. Še o avtonomiji v okviru Avstrije smo zakričali menda zato, ker so svobodo zahtevali vsi drugi narodi. Nismo pa vedeli — kaj potem? Drugi Slovani so proti koncu vojne dobili svoje države, Slovenci smo bili brez programa, zato te zahteve nismo iznesli, Srbi tudi niso računali z nami, ker smo bili predaleč, ali pa preblizu Avstrije in preveč Avstrijci. Znašli smo se izven Avstrije, zaradi svoje lojalnosti v taboru premagancev, za-to nas ni nihče maral in smo bili takorekoč po sili potisnjeni v državo SHS. Če bi imeli svoj državni program, bi z malo več narodne zavesti morali zah-tevati, da postanemo na svoji zemlji svoj gospod. Ker nismo imeli ne ene-ga ne drugega, smo zamudili to edinstveno zgodovinsko priliko, kar nas te-pe še zdaj. Krivda za to pa je na tistih, ki so iz nas skozi tisočletno suž-nost naredili narod nezahtevnih trpinov, ki smo živeli zato, da delamo za druge.

V Jugoslaviji smo prišli z dežja pod kap, kjer nas usoda pere še zdaj, a smo se morda prav zaradi tega končno le zavedeli, da smo svojski na-rod, s svojim jezikom, na svoji zemlji, z nam lastnimi navadami in tra-dicijo, s sicer pohlevno pa slavno zgodovino. Kakor smo bili po prvi vojni vsem v napoto in nekako po sili sprejeti v Jugoslavijo, tako so nas naši slovanski „bratje“ s svojo „kulturo“ prisilili, da smo se zavedeli svoje dru-gačnosti in svojskosti. Ko se je rodila Jugoslavija, so Srbi hoteli Veliko Srbijo in nič več. Pri tem so spregledali dejstvo, da so Hrvati prav tako hoteli Veliko Hrvaško. Ker je bilo zemlje premalo, so se interesi križali in nastalo je srbsko-hrvaško vprašanje, katerega je Aleksander dušil z dikta-turo; kar je povzročilo strašno prelivanje krvi med 2. svetovno vojno v domovini, v begunski vladi pa stalne spore, kar je spet v veliki meri pripo-moglo, da so Zavezniki začeli podpirati Tita. Da, prav neprestani prepiri v begunski vladi, ki niso dopustili, da bi ta pripravila program za osvo-

boditev in povojno ureditev države, so krivi, da je prišlo do Tito-Šubašičevega sporazuma, kar je Jugoslavijo vrglo v sovjetski blok. Zanimivo pri tem je tudi, da so se med seboj dajali Srbi in Hrvati, slovenski zastopnik je imel kvečjemu možnost poslušati, kako se kregajo. Spet nov dokaz, koliko smo Slovenci pomenili večjim jugoslovanskim narodom.

Med obema vojnama smo bili takratnim gospodarjem le molzna krava, ki je redila tiste, ki se niso posebno gnali pri delu. Ko so slovenski politiki v Beogradu bili pripravljeni bolj kimati kot zahtevati, je kot sad te politike zapostavljanja in izkoriščanja Slovenija postala zelo rodna njiva za strankarske napetosti, katere so podžigali komunistični prekucuhi in iz Slovenije naredili deželo, kjer je preteklo največ krvi. Zanesljive statistike govorijo, da sta okupacija in rdeča revolucija terjali 10% vsega prebivalstva; ta številka je za Slovenijo še višja. To je bilo mogoče tudi zato, ker je bil narod nezaveden, vedno navajen drveti za vsakim, ki je znal lepo govoriti. Tako se je komunistična revolucija začela; ko se je narod nevarnosti zavedel, je bilo prepozno. Vzrok te narodne nesreče je (izvzemši večino duhovnikov) spet slovenska napol inteligenca, ki je v svoji oholosti vedno mislila, da je nekaj več kot kmet ali delavec, vedno nekaj posebnega in za višje cilje postavljena. No, saj drugačna je res bila: najdlje je mislila avstrijsko, najbolje se je priklanjala srbski čaršiji in najprej je sprejela komunizem. Vse, karkoli, samo narodu se ni znala približati. To se pravi, da je naša inteligenca za narod naredila najmanj. Seveda, ta greh se ne drži vsch; so izjeme, kot sem zapisal že na začetku.

Šele tik pred 2. svetovno vojno se je narodna zavest dvignila tudi med študenti. Verjetno je k temu precej pomagala tudi jugoslovanska, ne preveč „bratska“ politika napram Slovencem. Mnoga kulturna in prosvetna društva po deželi, kot so bili Orli, Fantovski odseki, Dekliški krožki, med študirajočo mladino pa Akademsko društvo Straža, Tomčevi Mladci, KA, Križarji in druga so opravljala važno narodnostno delo. To ni bila samo psihoza bližajoče se vojne, ampak izraz resnične narodne zavesti in idejne zrelosti te mladine, ki se je upala javno postavljati nasproti levičarsko usmerjenim profesorjem in precejšnji večini študentarije, ki je vdano capljala za svojimi učitelji. Velik odstotek prvih partizanov je prišel iz dijaških vrst.

Toda začetek je bil tu in to jedro je bilo zdravo. Na žalost je ta preporod prišel prepozno. Mnogi voditelji te mladine so pod komunističnimi likvidatorji padli sredi Ljubljane, drugi na deželi, mnogi v Vaških stražah in kot vrnjeni domobranci. Zakaj? Ker so bili Slovenci in katoličani... Emmer, Kikelj, Župec, prof. Ehrlich, Pavčič, Grozde, Mravljetovi, Novakova... in na stotine drugih... Že dolgo jih ni več, toda njihovi zapiski, pisma in govori še zdaj govorijo, da so bili poštene in zavedni Slovenci, ki so se pripravljali na službo za narod in so hoteli Slovenijo spet približati Bogu. Morali so pasti po ukazu KP: „Pobijte inteligenco, da bo Slovenija laže in hitreje postala del sovjetske brezrazredne družbe!“

Takih fantov danes Slovenija nima več.

Tudi zavedne kmečke mladine danes ni. Kvečjemu je vdana partiji, ker je to zvezano s koristmi in privilegiji. Kmetija ne vleče več. Vse drvi v tovarne, med stroje, kjer odbije osem ur, s tem pa potrga življenjske korenine, ki so včasih pomenile trdnost, zavest, poštenost in veselje brez računanja, in srčni mir, ki ga daje samo narava in Bog.

Če ob misli na deželo in kmeta tako rad rabim besedo preprost, s tem gotovo ne mislim kaj slabega ali manjvrednega. Nasprotno! Na to besedo bi rad pripel vse narodne svetinje, kar jih hrani naša zgodovina. Kmet je vedno in povsod opravil svojo dolžnost. Njegova je zasluga, da je naš rod skozi stoletja obstal. Ker je od zore do mraka garal, ni imel časa za neumnosti, ki so in tudi še danes trapijo mestnega škriča. Prav zato je v svoji preproščini vedel, kaj je njegovo in kaj je prav, in kadar je bila mera polna, je zrojil in udaril. Dokaz za to so kmečki upori, tabori proti Turkom in tudi domobranci, ki so se uprli največjemu sovražniku vsakega naroda — komunizmu.

Kaj ima v primeri s to zvestobo pokazati mestni gospodek ali izobraženec? Nič, popolnoma nič! Kvečjemu bolne sanje in iskanje sebe, kar je skozi vsa stoletja uničevalo sadove žuljev in krvi.

Želel bi, da bi bil prikaz dogodkov leta 1918, ko bi lahko postali suveren narod, samo privid ali hude sanje. Pa niso. Nikogar nismo imeli, ki bi zahteval naše narodne pravice. Še huje je to, da tudi naslednjih 25 let nismo spoznali, kaj je bilo takrat narobe in usodno. Ko je knez Pavle že na začetku vojne le videl znamenja časov, je peščica neodgovornih kričavec prevpila pamet in razum tistih, ki so hoteli narodu dobro in ga obvarovati vojne. Vrgli so vlado, povzročili nemški napad, jugoslovanske narode pa pahnili v sužnost, ki traja že 40 let; državni udar so izvedli največ zato, ker niso hoteli dopustiti, da bi v Jugoslaviji vsak narod prišel do svojih pravic. Ker so hoteli vse zase, so izgubili vse za vse. Staro nezadovoljstvo je dalo Ustaše, velesrbska misel četnike, medsebojno obračunavanje pa je prilivalo olja na ogenj revolucije, ki je oplazil vse narode, Slovence pa še posebno, ker drugim „bratskim“ narodom nismo nič pomenili, a ker smo bili krotki in nezahtevni, najbolj primerni za poskuse revolucije. Tedaj je ponovno odpovedala zavest naših višjih krogov: vse se je poskrilo, narod pa je bil v skrajni sili prepuščen sam sebi. To je bilo še posebno očitno ob laškem razpadu: nikogar ni bilo, ki bi vedel, kaj zdaj, in bi pokazal pot. Toliko opevane „zvezce“ o katerih so prej šepetali z nekim svetim strahom, so se razkadile kot megla, narod pa je bil prepuščen partizanskim tolpom.

Isto kot ob koncu 1. svetovne vojne.

Ker je bil narod moralno zdrav, se je še enkrat spopadel s tistimi, ki so v znamenju srpa in kladiva oznanjali svobodo, in nekako čudežno dočakal konec vojne. Šele tedaj je spoznal, da vodstvo ves čas ni mislilo na konec, zato na usodne dni spet ni bilo pripravljeno. V Celovcu je gen. Krenner Angležem nekaj kvasil o domobrancih kot pomožni nemški policiji, kar dokazuje, da ni poznal ne naroda ne komunizma ne domobranstva. To naj bi bil poveljnik SNV! In kje so bili drugi takoimenovani „voditelji“? Kazanje

čistih rok je bilo tiste dni vodilo mnogih, kar pa v navadni govorici pomeni iskanje sebe. Morda so iz iste nuje spravili na noge tudi VS in domobranstvo, ko jim ni moglo več koristiti, so vsemu obrnili hrbet. Ali je kaj čudno, da je bilo ob taki moralni toliko žrtev? Ko so bili fantje vračani in se je nekaterim posrečilo pobegniti, jim ob vrnitvi v Vetrinje niso verjeli, prepovedali so jim „širiti alarmantne vesti“ in so jih zapirali. Ko je bilo vse končano, je štabna gospoda skočila v civilne cape ter odšla, kot da se ni nič velikega zgodilo.

Kar je sledilo onkraj Karavank, je bilo preveč. Če človek izgubi veliko krvi, je navadno po njem. Narod je pa skupina ljudi, zato se bojim, da je slovenski narod izgubil preveč krvi. Koliko tisočev je bilo poklanih že med revolucijo, nad 12 tisoč domobrancev takoj po vojni, in koliko civilistov, katere je režim kratkoma uničil, a o njih ni vodil nobene evidence? Temu je sledilo gospodarsko uničevanje narodne imovine, kakršnega niti v stari Jugoslaviji ni bilo. Ko je republiški predsednik Stane Kavčič pokazal na krivice, je odletel. Izkoriščanje in zapostavljanje se je stopnjevalo ter se z izseljevanjem deset in deset tisočev sprevrglo v pravi genocid. Na zunan lep politična poteza, ki naj svetu dokaže, koliko je v Titovini svobode! Slovenci, ki so najbolj priden in podjeten narod, so odhajali v največjem številu. Mnogi so na tujem tudi ostali, ker jim je tujina dala, kar jim je komunistični režim odrekel: svobodo, kruh in priložnost, da delajo zase. Režimovci za temi ljudmi ne jokajo, ampak na izpraznjena mesta načrtno pošiljajo Bosance in druge južne brate, katerih v Ljubljani že kar mrgoli in jim bodo menda postavili muslimansko mošejo, gotovo ne iz verske gorečnosti, ampak zato, da s tem oslabijo katoliško Cerkev, ki je vedno bila steber narodne bitnosti. Koliko družin bodo ti priseljenci za vedno iztrgali slovenstvu in veri očetov!? Odgovor na to bo dala prihodnost. Današnji oblastniki vidijo samo stvarno sedanost, ki je: reševanje srbsko-hrvaškega vprašanja; če s tem početjem uničijo slovenski narod, ki jim je vedno bil le trn v peti, jim je to kaj malo mar.

O tej domnevi ni uradnih izjav, še manj priznanj, dejstvo pa je, da se naš narod maje v svojih štirinajststoletnih temeljih. Morda v domovini tega ne spoznajo, in če vidijo, o tem ne govorijo. Zdrav rod, ki bi v tej tragični situaciji spet planil na okope, je bil poklan v protinarodni revoluciji; večina današnje mladine je idejno prazna, moralno korumpirana, predvsem pa brez vzorov, ki bi jo dvigali k delu za moralne dobrine. Dokler so v domovini bili še taki, ki jih je ta moralni polom bolel, ti niso smeli govoriti. Tisti, ki niso hoteli po partijsko misliti in živeti, niso imeli prilike za šolanje. Tako ima KP zdaj svoj kader nerazgledanih koristnih budal in koristolovcev, ki vidijo samo vsemogočno partijo, ki je protinarodna in brezverska. Da ob vsej tej vodilni plasti duhovščina ne pride do besede, kleca in pada, da se komaj sproti pobira, je naravno. In jim tega ne smemo šteti v hudo, ker... biti priden in vsaj na videz lojalen in ubogljiv, se tam pravi ostati živ.

Torej domača inteligenca nima možnosti reševati svojega naroda, ker je oblast protinarodna.

Kaj pa slovenske skupine izven domovine?

Možnosti so, da bi se še dolgo uspešno otresali asimilacije, obenem pa kljubovali komunističnim valovom, ki se zaletavajo v naša društva in nič manj v naše župnije. Hvala Bogu, do zdaj se ne morejo hvaliti z večjimi uspehi! Bile pa bi naše skupnosti lahko veliko bolj trdne, če bi naša inteligenca bila bolj živo vrasla vanje in jih vodila, ali vsaj naše narodne probleme prikazovala tukajšnjim oblastem.

Dostikrat se vprašujem: Kje so naši študirani ljudje? Toliko jih je, pa jih ni nikjer videti. Večina misli samo nase, sveti sebi in se posmehuje tistim, ki smo po sili razmer, nepoklicani in nezmožni, kot nedoraščeni, a le od idealizma gnani, prisiljeni riniti slovenski voz v klance tujine in skozi viharje rdeče propagande in laži. Res je, da je bila velika večina akademske mladine že med vojno ali pa po „osvoboditvi“ pobita, tisti, ki se režimu niso zdeli nevarni pa drugače onemogočeni, toda nekaj jih je le odšlo v svet in se izšolalo. Študirali so v Avstriji, Italiji, Španiji in drugod. Če je bila to sreča ali privilegij, to še ni zadostna legitimacija, da se zdaj z redkimi izjemami vse poskrije, molči in pozablja na dolžnosti do naroda, iz katerega so izšli. Zanimivo je, da te vrste važničev (sami namreč mislijo, da so velike živine) ni v seznamu Mohorjeve, nimajo slovenskih časopisov, ni jih v spiskih dobrodelnih nabirk, veliko jih hodi v angleške cerkve, na prireditve, kjer se zbira navadna publika, ne zahajajo in podobno.

Resnici na ljubo moram priznati, da se včasih tudi ti prikažejo med navadne zemljane. Seveda mora že biti kaj posebnega, da pozabijo na svojo čast in se zganejo, kot je na primer svatba kakšnega veljaka, škofovsko posvečenje, nova maša in morda tudi še birma, če je kakšen nadebudni sinko ali zala hčerkica med birmanci. To bi bili menda vsi dovolj važni primeri, da se ta naša jara gospoda zrine na častna mesta in tudi sicer pokaže, kaj je in za kaj živi.

Tako se mi je leta 1976 na pozdravni prireditvi škofu približala ena teh oseb in pravi: „Veš kaj, Slovenci bi morali napisati knjigo o revoluciji pri nas...“

Da je inteligent, od katerega bi pričakoval kaj več, s tako izjavo prišel na dan 31 let po vojni, je res višek nesramnosti. Vidno razburjen sem mu vrnil: „Mnogi zbiramo in pišemo že vsaj 25 let! Kje pa ste vi, izobraženci, da bi pomagali pisati in našo zgodovino prikazali svetu?“ Odgovora ni bilo. Kmalu je škof odšel, navdušenje se je poleglo in od takrat je še vedno vse po starem.

Še drug primer. Bilo je pred dvema leti, nekaj dni po sovjetski zasedbi Afganistana, ko je svojo modrost izkašljal nek drug „učenjaka“, ki se je tudi šolal v Avstriji. Takole se mu je posvetilo: „Zdaj pa res vidim, da komunistom ne moreš zaupati!“

Pogrelo me je, da bi izbruhnil, a sem mu le še kar dostojno dejal: „Reva, kje si pa ves ta čas bil!? Naš kmet to ve že od 1941. leta, ko so

mu začeli krasti in ga pobijati. In, ali ti pokol domobrancev ni odprl oči?"

To so žalostni primeri naših izbrancev; kar je še posebno žalostno — ljudi, ki so sami šli skozi ogenj revolucije in se niso ničesar naučili.

Kaj naj pričakujemo od mlajšega rodu? V narodnostnem oziru ne veliko. Temu pa ni kriva mladina, ampak tista „boljša plast“ med nami, ki gleda samo nase in s svojim pasivnim zadržanjem zavaja mladino na tisto spolzko pot, ki pelje v odpad od vere in naroda.

In še nekaj manjka slovenskim skupnostim po svetu, posebno mlajšim med nami: vidno usiha tisti vir duhovne sile, ki je slovenski narod vsa stoletja ohranjal in vodil — naše župnije. Na zunaj so nekatere številčno močne ter imajo krasne cerkve in dvorane, duhovno pa so bolne in šibke. V njih ni življenjske sile, ki bi družila, kazala pot in izžarevala vse tisto veliko, česar za dolar ne moreš kupiti. Včasih so se mladi ozirali na duhovnika; kar je on rekel, je držalo, ni bilo več povpraševanja po cestah in gostilnah. Zdaj se marsikdaj zdi, da dušni pastir zgublja stik z ljudstvom. Nekateri so razdvojeni in se iščejo na svoji lastni poti. Ali je kaj čudno, če mladina zahaja in se izgublja? Spet drugi bi bili radi vsem vse pa so s svojo dvojno vnmemo omajali trdne in mnogo mlačnih izgubiti. Tudi tu velja, da se dvema gospodoma ne more služiti. Resnica je samo ena; nesprenmenljiva, ne-deljiva, veljavna za vse ljudi in za vse čase. Če jo bomo delili in krojili po svoji volji, bomo povzročali nemir v sebi in nered v družbi. Kolikokrat bi morali spregovoriti, pa molčimo, ali iz lenobe ali za korist, ali enostavno zato ker hočemo biti backi, za dobro mero pa vse te slabosti vtaknemo v hinavsko masko ljubega miru med nami! Tako lažemo sebi in morda še komu okoli nas, posledica te mevžavosti pa je dejstvo, da veliko naših mladih naseda rdeči propagandi in se niti ne zavedajo, da s tem delajo sramoto sebi, svojim staršem in narodu. Krivda je naša, ker jim mi nismo nikoli povedali, kaj je prav. Tako v svoji ameriški komodnosti delamo vsi, zato smo tudi vsi krivi. Zavrgli smo temelje in vzore, odpovedali smo se dolžnostim in žrtvam, nihče več noče za boglonaj služiti bližnjemu, zato smo sokrivi moralnega kaosa, ki grozi uničiti vse.

Kje so zdaj socialne okrožnice velikih papežev Leona XIII. in Pija X.? Komu še kaj pomeni okrožnica Pija XI. o komunizmu, ali pastirska pisma škofa Rožmana? Ali smo res zavrgli vsa načela, katera so nam zabijali v naše mlade glave? Da, zavrgli smo jih, posebno naša inteligenca, ki je živeti po teh smernicah ukazovala preprostemu ljudstvu, sama pa jih ni sprejela. Zato je bilo toliko dvoreznih mečev; posebno v vprašanju komunizma in vere. Prav tu smo zadnjih 25 let vse postavili na glavo; zato od povsod sili vprašanje: Ali so nam vse od začetka tega stoletja pa do konca 2. svetovne vojne lagali vsi duhovni velikani od Rima, preko naših škofij in pobožnih župnikov, ali pa nas danes vlečejo za nos vsi, ki drve s časom in na vse staro pozablajo? Ali pa, če to vprašanje obrnemo, kako smo prekucnili že vse drugo: Da jih je samo iz slovenskega naroda nad 30.000 dalo življenje za laž, in imajo prav tisti, ki s prezirrom preteklosti pljujejo na tako veliko žrtev? Če pogledamo sadove enih in drugih, bomo vi-

deli, da načela odpovedi in žrtev prinašajo boljše čase, splošna dovoljenost vsega pa človeka poživini.

Če po tem razmišljanju pogledamo na zemljevid, moramo osupniti ob spoznanju, na kako majhen košček zemlje so nas stisnili močnejši sosedje. V teku 14 stoletij (od naselitve) smo Slovenci izgubili dve tretjini prvotnega ozemlja. Ostalo je samo še 25.000 km². V domovini živi približno 1.400.000 Slovencev, izven meja Slovenije pa 640.000 do 660.000. In še to ljudstvo hoče komunistični režim nekam izriniti, Slovenijo pa poseliti z drugimi narodi. To bo razmeroma zelo lahek posel, ker vsi ti priseljenci iz južnih krajev pridejo iz slabega na boljše.

Če bo šlo tako naprej — po človeško gledano —, ni več daleč čas, ko bo slovenski narod izbrisan z obličja zemlje. A čeprav je ura pozna, je vendar še čas, da spremenimo tek zgodovine. Veliko bo dela in žrtev, da bomo kot narod popravili, kar smo nepremišljeno ali po nemarnosti zamudili, ali celo pomagali drobiti. Naša narodna hiša je podrtija, kjer je marsikaj narobe, zato bo težko učiti in še težje ubogati, a spleča se še enkrat začeti, da tik pred dvanajsto uro uredimo naš dom pod Triglavom. Ko nam že upada pogum, pomislimo, da je pravi čudež, da smo na tem izpostavljenem ozemlju 14 stoletij obstali kot narod. Naši predniki so zmogli vse težave, ker so hoteli živeti. Če temu čudežu pridružimo še veliko žrtev naših ljudi iz časa revolucije, je naša dolžnost, da se združimo v en glas, svobodnemu svetu posredujemo voljo slovenskega naroda in zahtevamo pravico, na svoji zemlji živeti življenje svobodnih ljudi.

Otresimo se kompleksa manjvrednosti, saj, če smo vedno živeli pod tujo oblastjo, kot narod nismo nič slabši kot druga ljudstva, v mnogočem še veliko bogatejši od njih. Vedno so nam drugi kovali usodo in tudi komuni zem so nam vrinili drugi. Zato je čas, da nehamo solzavo odgovarjati in lažne obtožbe in začnemo svetu prikazovati resnico. Komunisti so začeli revolucijo, oni so pobili nad tisoč ljudi še preden se je začel upor proti njim, oni so z laškimi topovi razdejali Turjak in pokončili novih tisoč branilcev naših vasi, oni so brez sodbe pobili nad 12 tisoč vrnjenih domobrancev. To je njihova „borba za svobodo“, ki v resnici ni drugega kot uničevanje lastnega naroda. Če hočejo govoriti o krivdi, naj najprej pogledajo in priznajo svoje zločine; ko še vedno pišejo nove sezname „vojnih zločincev“, zakaj ne zapišejo tudi imen partizanskih krvnikov med revolucijo in povojnih zločincev, namesto da jih časte kot narodne heroje. To je samo nekaj stvari, katerih se nam ni bati, ampak moramo zanje zahtevati pravico in zadoščenje.

Lepo bi bilo, če bi tudi boljša družba v emigraciji začela misliti bolj pozitivno. Proč s tisto semtertja, nikjer in povsod filozofijo ter s piskerček sem piskerček tja politiko, v katere loncu jih je že toliko utonilo! Tudi tisti, ki javno ali skrivaj letajo v Ljubljano, ne pomislijo pa na Kočevski Rog, niso v čast ne emigraciji ne domovini. Naš čas je velik, zato zahteva cele in pokonci može!

Za naš narod gre! Slovenska zemlja nas kliče; zato na delo vsi, ki smo

dobre volje! Naj ne bo nikogar, ki bi v tej odločilni uri stal ob strani! Vsak naj doprinese svoj del, naj bo navaden ročni delavec ali univerzitetni profesor, pa bo slovenski narod gotovo preživel tudi veliko preizkušnjo komunistične sužnosti.

Naj končam z Gregorčičem:

„Na delo tedaj, ker resnobni so dnovi,
a delo in trud ti nebo blagoslovi!“

Poldetu Lahu-Kovaču ob odprtem grobu

soborec lic. Ivan Korošec

Polde, komaj sem Te dosegel, tako nenadno odhajaš. Rad bi Ti rekel še besedo v slovo, Tebi, stari borec, Ti veliki dobri prijatelj.

Veš Polde, tam daleč doma je pomlad in v Gorjancih spet divje češnje cveto. Tam v tistih gozdovih sem Te spoznal, mladega, korajžnega fanta, toda mehke duše, s hrepenenjem in bolečino, s pesmijo o dekletu in z velikim slovenskim srcem. Dodelili so naju skupaj v trojko — z enim šotorskim krilom — brez šotora in često z enim koščkom koruznega kruha, vlažnega in grenkega, pa je bil dober in sladak, ker smo si ga delili — bratje. Kdo bi preštel vse napore, dolge pohode v temnih nočeh skozi gozdove, nevarne patrolje mimo zased, pa, ko smo se ustavili v taborišču, je bilo zopet lepo ob doživljajih in pesmi, kajti ideja je bila močnejša kot napori in lakota.

Potem so se najina pota razšla. Večkrat sem mislil nate, pa se nisva več srečala v domovini. Služil si na oklopnem vlakcu, doživel Vetrinje in bil vrnjen. Ko so Tvoj bataljon že peljali v smrt v kočevska brezna, se Ti je posrečilo pred Ribnico, da si se rešil skozi lino tovarnega vagona.

Polde, težka je povest Tvoje mladosti. Bil si cel vojak, z idejo, ki je bila vredna mladega življenja brez bojazni. Takega sem Te spet našel tu preko oceana — borca, ki ni nikoli sklenil premirja z nasprotniki svobode. Zato si tako vestno sodeloval v naši organizaciji in bil član starešinstva.

Ob zadnji veliki noči, ko sva si voščila veselja in žegna, sem Te spomnil na 40-letnico Gorjancev, ki je pred nami. Pa si mi odvrnil:

„Zdi se mi, da me ne bo med vami.“

Polde, nisem vzel resno, čeprav sem poznal Tvojo šibko zdravje, katerega moč si pustil na frontah domovine.

Čeprav odhajaš Polde, Ti ostajaš med nami, Ti boš vedno med nami soborci in pri Tvoji družinici, ki si jo imel tako rad.

V Tvoj grob Ti pošagam drobtine slovenske prsti, domovine, ki Te čaka tam daleč.

Z Bogom stari soborec, z Bogom in nasvidenje — Polde!

SOLIDARNOST ČLOVEŠTVA

Po našem krščanskem nauku je človeštvo obremenjeno s posledicami izvirnega greha. Človeštvo živi na zemlji v težkih okolinah. Po pravici se življenje na zemlji imenuje dolina solz. Teh okolinah je mnogo, na primer:

1. **Delo.** Vsak človek mora delati, da bi imel od česa živeti. Delo je večinoma težko, mora se opravljati pod neugodnimi pogoji, često v nevarnosti za zdravje ali celo za življenje. Vendar tudi v slučaju, da je delo prav lahko, je vendar v zvezi s skrbjo in s prizadevanjem.

2. **Bolezni.** Bolezni je brez števila in mnoge so neozdravljive. Mnogi ljudje so bolni, čeprav od ozdravljivih bolezni, ker nimajo sredstev, da bi se obrnili na zdravnika in si kupili zdravila.

3. **Starost** je večinoma težka in neizbežna bolezen tudi tedaj, ko ima človek zagotovljeno potrebno nego.

4. **Lakota.** Večina človeštva ima premalo hrane, ki je večinoma tudi neprikladna. Razlogi: nezadostna proizvodnja, pomanjkanje ekonomskih sredstev, neznanje, itd.

5. Slaba in nezadostna **obleka in obutev.**

6. Slaba in nezadostna **stanovanja.** Ogromno ljudi živi po provizornih kočah, šupah, šotorih, po ulicah in celo po jamah.

7. **Brezposelnost.**

8. **Vremenske katastrofe:** povodnji, tornadi, požari, potresi, nevihte, vulkanska bruhanja, itd.

9. Divje živali, mrčes, itd.

10. **Življenje po mestih** z veliko natrpanostjo prebivalstva, industrije in prometa. Zaradi tega je življenje po mestih nezdravo žvotarjenje v pomanjkanju zraka, sonca, miru, razvedrila, odmora, gibanja v naravi...

11. **Tegobe, ki jih povzročajo zavestno sami ljudje:**

vojne z vsemi svojimi strašnimi posledicami,

borbe za oblast,

nepravična razpodelitev dobrin,

zavestno pomanjkljivo plačanje dela,

nedela, izvršena iz sovraštva, maščevanja, pohlepa, sadizma...

fizično nasilje, uboji,

tatvine, plenitve,

klevete, bahavost, oholost,

žalitve, goljufije, itd., itd.

12. **Neumestnost samih ljudi,** ki često zaradi neznanja delujejo tako, da škodujejo drugim.

Itđ., itđ.

Človeški rod je bil pahnjen v dolino solz. Vendar Bog je ljubil človeštvo kot skupnost, kot družino, brez ozira, koliko je ljudi dobrih in koliko

zli. Poslal je svojega edinorojenega Sina Kristusa, da reši človeštvo z mučeniško smrtjo na križu.

Da reši človeštvo — od česa? Od življenja na zemlji? Očitno je, da ne, ker vsak človek, ki se je rodil, mora skozi zemeljsko življenje. Kristus je prišel rešit človeštvo od večne smrti, od večnega izgnanstva.

Za vse ljudi, ki so v začetku bili zamišljeni pravični, je bilo pripravljeno mesto v božji pričujočnosti, v božjem blaženstvu ljubezni in miru. Vendar je to mesto bilo izgubljeno zaradi izvirnega greha. Človeštvo je bilo obsojeno na izključitev in na izgnanstvo od blaženstva. Kristus pa je s svojo smrtjo rešil človeštvo tega večnega izgnanstva.

Vendar pa to odrešenje mora biti zaslužen z dobro voljo. Ne more biti rešen tisti, ki se je opredelil za zlo. Rešen bo tisti, ki se je opredelil za ljubezen, za mir, za dobro, za pravico, za poštenje, za dostojanstvo, za čast, za resnico...

Kristusovo odrešenje velja za vse ljudi. Cilj je, da se reši vse človeštvo, da vse človeštvo vstopi v vesoljno harmonijo, ki je živa ljubezen, mir in neskončna, večna pesem blaženstva. Odvisno je le od nas, ali hočemo odrešenje sprejeti.

Večina ljudi tega ne razume. Večina ljudi živi nesolidarno do človeštva, živi zase, v svojem posebnem življenju, po možnosti na škodo svojih bližnjih. Večina ljudi se bori za svojo izključno srečo, kvečjemu še za srečo svoje rodbine, odnosno za srečo svojega naroda. In vprašanje je, v katero smer je uperjeno to prizadevanje. Mar ne v smeri materialnega dobra v veliki večini? Duhovna stran — duhovno dobro je največkrat prezrto.

Vendar, mar nismo vsi ljudje velika družina? Mar nismo po naši skupni usodi vsi bratje in sestre? Mar moremo ostati ravnodušni, vedoč da bodo premnogi naši bratje nepovratno odšli v izgnanstvo, v večni mrak in mraz, v večno neohladjivo pekočo vest? Mar nismo mi, ki to spregledamo, poklicani, da vložimo vse svoje sposobnosti, da bi rešili večnega izgnanstva čim večje število naših bratov?

Da, to je naša prva dolžnost iz solidarnosti do človeštva, česar smo obvezni po največji zapovedi, zapovedi harmonije, zapovedi vesoljne ljubezni. Božji cilj je kozmična ljubezen — harmonija, mi pa smo tukaj, da se borimo za ta cilj, da sodelujemo z Bogom.

Da sodelujemo z Bogom v vzpostavljanju vesoljne ljubezni po zgledu Kristusovem, ki nam je pokazal pot in način.

Ljubezen je edina, ki more udobrovoljiti srca. Ljubezen je edina, ki je v stanju, da premaga sovraštvo in da dušo izpolni s svetim navdušenjem, da v človeku zbudi vest in da ga pritegne na stran svetlobe in da ga iztrga iz oblasti temé.

Zato je ljubezen naše orožje. Njo podpira samo logična misel. In nič več! Mi se odrekamo vsakega nasilja, vsakega primoranja, ker rešitev je dosegljiva edinole s svobodno dobro voljo. Kraljestvo božje je kraljestvo ljubezni, to je dobre volje, ki vlada v dušah, ki so se same prostovoljno predale, da zgore v ognju požrtvovalnosti.

Zato je razumljivo, zakaj je rekel Kristus: „Če te kdo udari po levem licu, ponudi mu še desno!“ — „Če zahteva kdo od tebe, da greš z njim eno miljo, pojdi z njim še dvakrat toliko!“ — „Če te kdo prosi, da mu daš srajco, daj mu še suknjič!“ —

To vse so dela nedvomljive ljubezni, tedaj ko človek absolutno prezira sebe, svoje potrebe, svojo osebnost in ni užaljen le zato, da bi zmagala ljubezen. Človek gre nag in bos in ponižen zato, da bi rešil eno dušo, da bi jo pridobil za svetlobo, za večno življenje.

Edino taka dela so potrebna, da bi se izgubilo čim manj duš človeške skupnosti. Ta dela nam nalaga naša človeška solidarnost, naša ljubezen do naših bližnjih, ki so v zablodi. —

NAŠI MOŽJE

JOŽE LAH – 80 letnik

Naš slavljenec se je rodil 28. februarja 1902 v vasi Masovče, fara Komenda na Gorenjskem. V šolo je hodil v Komendo, študije pa nadaljeval v škofijskih zavodih.

Ko je njegov oče leta 1917 kupil graščino Mala vas pri Dobrniču na Dolenjskem, je moral Jože šolo pustiti in iti delat na veliko posestvo.

Poročil se je leta 1939 z gđc. Anico Zupančič, doma iz Jezera pri Trebnjem. Rodili so se jima trije otroci; sin in dve hčerki.

Ko so se začeli pojavljati komunisti med zadnjo svetovno vojno, so Jožeta vedno zasledovali in opazovali. Tako jim je bil takoj v začetku trn v peti.

Ob italijanski kapitulaciji so njega in še nekaj drugih odpeljali v Žužemberk, kjer so jih obsodili na smrt. Ker pa se je približevala nemška ofenziva, so se partizani razbežali in so bili rešeni. Potem so ga partizani mobilizirali. Ko so prenočevali, je slišal, kako so v sosednji sobi partizani govorili, kateri so nezanesljivi in jih je treba pobiti. Slišal je svoje ime in še dveh drugih. Takoj je šel k njima in povedal, kaj je slišal in njima tudi zaupal, da bo ušel. Tako je tudi storil. Ona dva pa nista hotela, in ni ju več videl (gotovo so ju pobili). Potem je padel v roke Nemcem, kateri so ga hoteli ustreliti. Rešilo ga je znanje nemščine. Nemškemu oficirju je vse obrazložil in ta ga je nato spustil, da je lahko šel domov.

Nekoč se je skrival v Baragovi sobi. Za omaro je bil skrit 4 ure, ko so v sobi sedeli partizani in ga čakali, ker jim je bilo rečeno, da je odšel od doma po opravkih. Po 4 urah čakanja so se partizani naveličali in odšli. Domači so trdno prepričani, da ga je obvaroval sam svetniški Baraga, ker je bil takrat zelo prehlajen in je hudo kašljal. Toda takrat ni nobenkrat zakašljal, kar bi gotovo pomenilo smrt.

Ker je uvidel, da tako ne more več naprej, se je podal v št. Vid,

kjer je že bila domobranska posadka. Nekaj časa je bil tam, potem pa je odšel v Ljubljano.

1945. leta maja meseca se je podal z ostalimi begunci na Koroško. Z angleškim transportom se je potem odpeljal v Italijo v Servigliano. Nekaj časa je bil tam. Ker pa ima v Franciji sorodnico, se je na črno preselil v Francijo in tam živel in delal v tovarni do leta 1956, ko je prišel v Cleveland, Ohio. Tukaj je delal po raznih krajih in tako dočakal pokojnino. Najprej je dobil sem sina Jožeta, potem pa še ženo in dve hčerki, Ireno in Alenko. Svoj dom si je napravil na Huntmere Ave. v Clevelandu, kjer živita z ženo. Hčerki Irena in Alenka, kakor tudi sin Jože, so že poročeni.

Sin Jože je lastnik poznane Swiss House pri Madison, Ohio, kjer je naš slavljeneč s svojimi sorodniki in prijatelji obhajal 80-letnico svojega rojstva v nedeljo 28. februarja 1982.

G. Jože Lah je delaven član Društva TABOR in velik protikomunist. Kadar imamo proslavo in domobransko veselico, se vselej udeleži z vsemi svojimi, s hčerkama, sinom in njihovimi družinami.

G. Jože Lah, želimo Vam še mnogo zdravih in zadovoljnih let, da bi v krogu svojega sina in hčerá ter njihovih družin, zlasti pa še ob pridni ženki Anici, ki tako lepo za Vas skrbi, obhajali še veliko takih obletic. **BOG VAS ŽIVI ŠE NA MNOGO LETA!** **VAS PRIJATELJ**

Ob tem bi še pripisal, da njegov starjši brat Miha, ki je lani umrl v domovini, veliko hudega prestal od komunistov; po vojni je tudi bil obsojen na več let zapora.

Njegov mlajši brat Lovro pa je bil kot domobranski podoficer bil vrnjen iz Vetrinja in ubit.

JANEZ KOCJANČIČ — 60 LET

Dne 10. junija 1982 bo obhajal svojo 60-letnico soborec Janez Kocjančič. Doma je iz Sela šumberg na Dolenjskem in živi v Slovenski vasi v Lanusu, Soborec Janezu k njegovi 60-letnici čestitamo in mu želimo, da bi še mnogo let preživel med nami v zdravju in zadovoljstvu!

Soborci — prijatelji — mladina!

V nedeljo, 30. maja 1982, bo naše srečanje v Zavetišču dr. Gr. Rožmana ob

40-LETNICI PRVEGA OBOROŽENEGA NASTOPA IN TRDNJAVE SV. URH

Sv. maša ob 11.30 bo za vse padle soborce ter žrtve iz občin Device Marije v Polju in Dobrunj.

Prikaz dogodkov in beseda o sv. Urhu.

Skupno kosilo — v korist Zavetišča.

VABIJO PREŽIVELI BORCI

JOŽE JAVORŠEK – SAMOTNI JEZDEC

(Nadaljevanje)

Pozitivno stališče je zavzel pesnik Matej Bor, ki pa je istočasno tudi skušal debato speljati na neko višjo raven s tem, da bi ne bila obravnavana Javorškova knjiga kot taka, temveč „problemi, katerih se dotika“, zlasti še na področju „soočanja generacij“. Boru je knjiga vseh

ker je pisana v zelo jasnem, čistem in duhovitem esejističnem jeziku, polemičnem, kakršnega na Slovenskem redkokdaj berem. Mislim, da je marsikateri Slovenec, čeprav se ne strinja z njegovimi pogledi, pripravljen Javoršku marsikaj odpustiti zato, ker je prinesel v našo polemično esejistično besedo nekaj svežega. Pravijo, da je nesramen, toda polemika je vedno nekoliko nesramna, vedno je ostrejša kot neka objektivna filozofska ali literarna razprava. Med kulturnimi ljudmi si ni treba šele pridobiti pravico, da kot polemik včasih tudi mahaš nekoliko močneje, če znaš. Če bi hotel kdo drug napisati knjigo, kakršno je napisal Jože Javoršek, je verjetno sploh ne bi mogel tiskati z vsemi temi spotakljivimi in tudi zelo hudimi stvarmi, ki jih obravnava. On pa je znal to napisati tako, da ga lahko beremo, čeprav imamo pri tem morda zelo različna mnenja. Slovenski bralci so knjigo razgrabili. To je gotovo uspeh za avtorja.

Bor opozarja da gre za globoko subjektivno knjigo in sodbo in avtorju pravzaprav oporeka samo trditev, da so vsi slovenski pisatelji „vsak na svoj način“ dezertirali iz revolucije. (To namerno distanciranje od revolucije se v resnici vleče kot rdeča nit skozi vso debato te okrogle mize.)

Franc Šali je skušal debato še bolj poglobiti ali posplošiti: zanima ga predvsem, kaj bi se dalo storiti, da bi bilo v (naši) družbi manj nevarnih razmerij, o katerih piše Javoršek. Potrebno je večje spoštovanje resnice, ker prihaja zdaj literatura na dan „z bolj ali manj prikrito ideologizirano resnico“. In drugo: odpraviti je treba „enodneвне, površne, na hitro konstruirane sodbe in ocene, ker to prinaša nestrpnost, osebno prizadetost in zasebne stvari“. Seveda je treba to mnenje prebrati s povečevalnim steklom, da iz njega zazija resnična vsebina.

Urednik Književnih listov Tit Vidmar je sicer skušal šaliya pripeljati nazaj k Javorškovi knjigi z direktnim vprašanjem, kaj misli o njej, toda Šali se spet izmuzne z izjavo, da je „zagret za drugačne pristope, ko gre za obravnavanje povejnega kulturnega razvoja.“ Zavzema se za sistematično analizo teh vprašanj, ki bi zlasti mlajšim prinesla jasne in čiste odgovore.

Bor mu v odgovor še enkrat ponovi, da je Javoršek odkrito subjektiven, in da se bo zato njegova knjiga z vsemi slabostmi in uspehi

sama branila. Ne samo danes, ampak tudi v literarni zgodovini, ker ima pisec izjemoma ostro in duhovito pero. Taki pisci si včasih dovolijo tudi kaj takega, česar si znanstveni ali literarni kritik ali zgodovinar ne sme privoščiti. Javoršek v obračunavanju z nasprotniki pravzaprav obračunava s seboj. V resnici obračunava s tem, za kar meni, da je naša povojna dekadenca in pri tem ne varčuje z besedami. Pripoveduje, kako se je s to dekadenco tolkel in kako mu je uspelo, da se je izmaknil ter šel naprej. Mislim, da je to popolnoma drugačne vrste literatura, polemično esejistična, nikakor pa ne knjiga, ki bi skušala po avtorjevih intencijah biti objektivna, znanstvena analiza našega povojnega bivanja.

Tu se torej Bor razlikuje od Grosmanove, ki dvomi, da gre za delo, ki bo „obstalo“, ker gre bolj za časovno pogojen polemičen, če ne političen zapis.

(Grosmanova seveda govori le o „Nevarnih razmerjih,“ ne o „Kako je mogoče“, ki pa ima definitivno literarno vrednost.)

Ta nesporazum ob subjektivnosti Javorškove knjige je pripeljal tudi do drugih zapletov. V slovenski literaturi je namreč posebej memoarska zvrst razmeroma redka, kaj šele izpovedna zvrst, „confessional literature“, kot pravijo na zahodu. V tem je več kot značilna naslednja izjava predstavnika Književnih Listov:

Očitno je osnovni nesporazum v tem, da tisti, ki ocenjujejo Javorška, in tudi Javoršek sam na neki način ponuja vtis, kot da gre za neko objektivno oceno stanja v slovenski kulturi po vojni. Tak pristop nujno vodi do raznih napačnih zaključkov. Nasploh pa se pri nas širše odpira vprašanje osebnih izpovedi in subjektivnih ocen. Praktično ne izidejo kolikor toliko resni memoari, ki ne bi naleteli na prave viharje in odpore. Pri Javorškovi knjigi, ki sicer ni pravo memoarsko delo, je nekaj podobnega. Matej Bor je omenil tudi nekatere manifestacije, ki so prišle do izraza ob Javorškovi knjigi. Neposredno po izidu „Nevarnih razmerij“ so zagnali po Ljubljani vik in krik, da je knjiga zaplenjena. To gotovo govori o naši majhnosti, zlasti če upoštevamo, da je takšne govorice lansirala kulturniška sredina. Drugo, kar prav tako govori o naši majhnosti, je čedalje bolj razširjeno mnenje, da bi bilo treba izid takšne knjige nekako preprečiti in kakorkoli prepovedati. In spet so nosilci takih idej tako imenovani kulturniki. Tretja stvar, ki zbuja skrbi, je dejstvo, da mesec dni po izidu knjige nismo dočakali nobene resnejše kritike. Naš štirinajstdnevnik za politična, gospodarska in kulturna vprašanja se je zadovoljil s problematičnim tekstom v obliki pisma uredništvu, namesto da bi podal oceno knjige, ki

ni razburkala samo slovenske kulturne sredine, ampak tudi širšo družbo. Tudi ta okrogla miza po svoje odraža majhnost. Tolikšno število povabljenih in tako skromen odziv kažeta na neko mentaliteto, ki bi rada zbujala vtis zapostavljenosti tudi tedaj, ko ni niti najmanjšega razloga za tako počutje. Se pravi, določno se zdi, da nekateri v naši kulturi, pa ne samo v kulturi, hudo ropočejo in se delajo, kot da bi stali pred zaprtimi vrati, čeprav so ta vrata kar široko odprta. To je nekaj povodov za razpravo ob Javorškovi knjigi, pa tudi ob drugih priložnostih.

Debato je spet nekako pretrgal pisatelj Miloš Mikeln s pravitako presenetljivo izjavo, da Javorškove knjige ni prebral ter se zato ne bo „vtikal v debato o njej“. Namesto tega je sprožil vprašanje razmer v Društvu pisateljev in spora, ki naj bi nastal ob izidu zbirke slovenske poezije v Beogradu. S tremi stavki je tu sodeloval tudi Vidmar.

Paternu je spet zapeljal na prvotni tir in iz Vidmarja iztisnil dva stavka. On se je tudi najbolj približal jedru problema, ki ga je Javoršek s svojo knjigo kot vroč kostanj vrgel v pest slovenskih literatov. Nobena-ga dvoma ni, pravi Paternu, da je Javorškova knjiga

danesh najbolj brana knjiga, da je najbolj vznemirljiva, najbolj vroča knjiga, ob kateri se marsikdo vname in opeče. Zato so tudi prvi odzivi zelo nagli, nestrpni in v ocenah v bistvu zelo enostranski. V resnici smo postavljeni pred neko hibridno, ne čisto enotno tvorbo, o kateri ni tako lahko izreči besede. To je literatura, ki hoče biti dokument, in pa dokument, ki hoče biti literatura. Dokler je Javoršek v mejah literata, umetnika, ima popolno pravico podajati svojo subjektivno sodbo, delno resnico o stvareh. Kakor hitro pa hoče biti delo dokument, in to knjiga včasih tudi eksplicitno pove, čeprav se avtor igra s tem pojmom, pa najbrž ne more temeljiti na subjektivnih sodbah. Zato je ocenjevalec v zadregi. Če presoja delo kot dokument, je najbrž v tiski, ker nima podatkov, kje je potvorba, kaj vizija. Če pa beremo knjigo kot umetnino, je spet težko, ker je literarna vizija tako zelo povezana z resničnostjo. Zato najbrž znanstvena sodba, če smem ta izraz sploh uporabiti, ne bo dana čez noč.

Iz te Paternujeve ocene se nato razvije tisto osnovno vprašanje, ki pa ni samo vprašanje Javorškove knjige, temveč bistvo današnjega kulturnega in političnega življenja slovenske družbe: kaj je resnica, kje je resnica; zakaj resnica takšna, kakršna je, ne sme na dan... Paternu nadaljuje:

Mislím pa, da je še nekaj, kar je navsezadnje bistveno, ne glede na formo. Vprašanje, koliko resnice neka literatura prenese. Če s tega vidika presojamo Javorška, je gotovo danes v nekem smislu privilegirán avtor. Tvegal je povedati resnice, ki si jih doslej ni upal nihče.

VIDMAR: Na primer?

PATERNU: Tu so gotovo neke podrobnosti, če vzamemo samo tiste grozljive anekdote in zgodbe...

VIDMAR: Temu je bil samo on priča.

PATERNU: Tako presunljive stvari o naši NOB, o kulturi, o teh ljudeh in njihovem povojnem početju nisem nikoli bral. V tem vidim nekaj privilegij. Čemu pa služi ta resnica, tega ne bi vedel povedati. Hkrati pa takoj kot laik, ki ne pozna vse resnice, ker nisem bil prisoten, vendarle moram reči, da je ta resnica zelo vidno zamejena. Zanimiv je namreč seznam ljudi, o katerih avtor piše, zelo zanimiv pa je tudi seznam, o katerih ne piše ali jih samo bežno omenja. Se pravi, gre za resnico, ki je po eni strani senzacionalno poglobljena, po drugi strani pa vendarle za vsakogar, ki zna brati, resnica, ki je zamejena in zavita v molk.

Kakšen strašen pretres torej čaka dr. Borisa Paternuja et al., ko vsa resnica ne bo več „zamejena in zavita v molk!“ V primerjavi z njo, je Javorškovo pisanje — nedolžna fabula.

Debata je zašla na nevarno stranpot: razmerje med resnico in literaturo. Tu pa se je zdaj Vidmarju zazdelo potrebno, da prevzame krmilo in prepelje debato iz nevarne plitvine v ugodnejše vode, na primer v vprašanje razmerja med POLITIKO in literaturo. To so navsezadnje stvari, ki so „načelne in pomembnejše kot pa Javorškova knjiga“ (1). In potem pove naslednji, za nas „zunaj“ vsekakor zanimiv primer o odnosih med politiko in literaturo:

V Londonu je dolgo živel znani srbski pisatelj Miloš Crnjanski, ki je v mladih letih na univerzi denunciral komunistične študente itd. itd. Vsaka zabloda je možna pri skoraj vsakem človeku, a politika mora vendarle marsikaj hraniti v svoji zavesti. Tega moža so vabile tedaj zelo visoke osebnosti, naš veleposlanik v Londonu ga je osebno obiskal, se z njim dogovarjal ne vem koliko časa, mu dajal ne vem kakšne obljube itd., samo da bi se vrnil. Mi smo pa imeli v Trstu slovenskega pisatelja, ki je zapustil domovino v začetku vojne, ki je živel malo v Kairu pa drugod in ki se ni pregrešil s kakim posebnim pisanjem zoper nas. To je bil Anton Novačan, ki v naši literaturi nekaj šteje. Živ krst se ni spomnil, da bi mu rekel, pridi domov.

Naša politika se zanj ni zmenila, kakor da bi ga sploh ne bilo. In tako je mož navsezadnje odšel v Argentino in tam žalostno končal. To sta dva odnosa, ki ju je treba imeti pred očmi, in s tem drugim odnosom je težko ustvarjati resnično plodno kulturno politiko, ki bi bila intenzivno in iz notranjosti zavzeta za usodo umetnosti, za usodo kulture.

Vidmar navaja Novačanov primer tudi kot primer razlike med slovensko in srbsko „politiko“, ponavlja torej staro znano resnico, da so Slovenci v resnici, najhujši v partijski pravovernosti. (Sledi)

Mojemu prijatelju v spomin!

!Kar nisem mogel verjeti, — da si za vedno odšel od nas! Jokal sem!

Moji spomini so se vrnili nazaj v tiste čase, ko sem Te spoznal, ko sva skupaj bojevala pravičen boj, za lepšo bodočnost našega naroda. To je na Lah - „Kovač“ — tako so mi povedali. Ko sva si podala roke, sem v tvojem prijemu zasluhlil odločnega in neizprosnega — protikomunista, kakršen si vedno bil in ostal zvest, do konca. Ko smo bojevali težke borbe s komunisti na Zameški strani, sem za skalo držal brzostrelko, ter jo naperil na tvojo glavo, misleč da si eden od partizanov, tvoj krik — „Matičič-Savo“, me je v sekundi spomnil, da ste tam naši, in

nisem sprožil. Veš kolikokrat sva se pogovarjala o tem, o vsem o naših prodanih bataljonih — o tvoji rešitvi! Dragi Polde, izpolnil si dolžnost moža — zasadil si drevo, zgradil dom, ustvaril družino in zapustil potomce in vanje vcepil tvoje veliko prepričanje — protikomunista. Zahvalim se ti za vse. Kolikokrat si pripeljal ljubljeni „Tabor“, prihajal k meni malo „v vas“, potožil o bolezni, ki te je trla več let, pripovedoval kako si bil vrnjen, kako si skočil iz vlaka, ki te je peljal v smrt. Govoril si mi o tvoji Faniki, o otrocih — o vsem mogočem. Pred 14 dnevi si bil še v zavetišču, kot v slovo!

Ko si me peljal domov, si kot v slutnjo tvojega odhoda v Večnost rekel: „Veš, Savo, slab sem, nekaj mi ni prav — dolgo ne bom.“

Odšel si — pripravljen —, stopil pred Vsemogočnega, in naše nepremagane, krivično pomorjene fante. Tam čakaš na nas, ki še nadaljujemo borbo proti rdeči nesreči, dokler nam je dano!

„Kovač“, spremljaj nas od tam, kajti naša borba zato je sveta, dokler gruda ni oteta!

Počivaj mirno v tuji zemlji, kateri ti je Lina pridala prgišče zemlje — dolenske zemljice —, da Ti bo lažje.

Žalosten sem — vsi mi, — pozabljen ne boš nikoli!

Tvoj Savo

♦ Jože Žnidaršič

Jože Žnidaršič je umrl v petek 15. januarja 1982 v Hillcrest bolnišnici, v predmestju Clevelanda, Ohio. Rojen je bil 1. januarja 1923 v vasi Ulaka pri Velikih Laščah na Dolenjskem.

Ko se je pričela druga svetovna vojna in so se začeli pojavljati komunisti, je bil Jože takoj pri Vaški straži v sosednji vasi Velika Slevica. Po italijanski kapitulaciji se je skrival v domačem kraju, dokler se ni ustanovila domobranska postojanka v Vel. Laščah. Kot domobranec je bil potem na postojanki Pijava gorica.

Ob koncu vojne se je umaknil na Koroško. Ker so Angleži potrebovali mlade fante, se je Jože javil in šel z drugimi delat k Angležem. Tako se je rešil vrnitve iz Vetrinja. Ko so se Angleži selili v Italijo v mesto Verono, je šel z njimi. Tam so potem tudi zvedeli za slovensko begunsko taborišče. Leta 1946 so se Angleži vrnili v Anglijo, Jože pa je šel v taborišče Servighiano.

Od tam je na starega leta dan 1947 odšel z drugimi v Argentino in sicer v Buenos Aires. Delal je z raznimi stroji. Poročil se je z gdč. Vero Lončar 15. avgusta 1948. Dom si je napravil v Ezeiza. Tam se jima je rodilo pet otrok.

9. junija 1961 je prišel v ZDA in sicer v Cleveland, kjer je živel v slovenski naselbini, Bonna Ave. Tukaj mu je družina še narasla, tako da je imel devet otrok, od katerih je zdaj pet poročenih. Avgusta 1975 pa se je preselil v veliki novi dom, ki ga je sam napravil v Chesterland, Ohio. Zaposlen je bil kot strojnik v tovarni Parker Hannifin Corp. Poleg tega je pa opravljal še veliko cementnega dela, kadar ni bil v tovarni, da je tako preživel veliko družino.

Bil je zvest član Tabora; saj kaj drugega kot pravi protikomunistični borec ni mogel biti. Veliko let in tudi zdaj ob smrti je bil v odboru. Veliko je delal in kadar je bilo treba kaj pomagati, je bil takoj pripravljen priskočiti na pomoč. Bil je tudi član Slovenske pristave in tudi tam veliko delal in pomagal. Vsi ga bomo zelo pogrešali.

19. januarja je bil pogreb iz cerkve Sv. Vida; velik sprevod 40 avtomobilov ga je spremljal na pokopališče Vernih duš. Ob odprtem grobu mu je spregovoril njegov prijatelj in soborec Milan Zajec.

Jože, počivaj mirno v ameriški zemlji; v onstranstvu si se pridružil

svojim prijateljem soborcem domobrancem. Ne bomo Te pozabili, saj si bil dober prijatelj in soborec.

Ženi Veri, sinovom, hčerkam ter njihovim družinam, kakor tudi sestrama v domovini in vsem sorodnikom iskreno sožalje.

Soborci Tabora

UMRLI SO:

Tone Urbančič 28. februarja 1982 v Buenos Aires — star 60 let. Pokojni je bil doma iz Čateža — Zaplaza.

Albin Magister st. je umrl v Buenos Airesu 6. aprila 1982 — star 82 let — doma iz št. Vida nad Ljubljano.

Danilo Havelka st., ki je umrl 9. aprila 1982 v mestu San Luis — Argentina — star 73 let in je bil doma iz Krškega.

Polde Lah je umrl 27. aprila 1982 v San Martinu — Buenos Aires. Rodil se je v Mirni na Dolenjskem. Bil je prvoborec — član in odbornik DSPB Tabor v Argentini, ustanovni član Zavetišča dr. Gregorija Rožman in je bil več let tudi odbornik te socialne ustanove.

Pokojne bomo ohranili v dobrem spominu!

Žalujočim naše sožalje!

PREJELI SMO

THE SOUTH SLAV JOURNAL, Autumn 1981, Vol. 4, No. 3. — 7 Chesterford Gardens, London NW3 7DD. — Editorial Board: N. Marčetič MA, U. Lloring MA, Dr. L. Sirc, M. Davis ALA, Z. Antić. — Contents: News Articles: Sir Cecil Parrott, Tutoring in Belgrade. Peter Radan, Review Essay: The British, Mihailović and Tito. Ljubo Sirc, A Grand Tour of Europe (VI). Steven L. Burg, The Party and the Further Development of the Political Order (II). Milivoj Sudjić, The Marshall Plan. — Letters to the Editor: Marion Sarafis, Elisabeth Barker, Peter Urbanc, A. A. Povhe, Frank Pomeranz, Bosko R. Stanojlović. — Documents: Dr. Krek's intervention regarding the "White Guard". (Slovenski prevod iz angleščine prinaša TABOR na drugem mestu.) — Books Reviews: Slobodan Stanković, The End of Tito Era, by Nora Beloff. Vane Ivanović and Aleksa Djilas (eds.), Demokratske Reforme; Vlada Vladislavljević, Od Monarhije na Republiku, by Stephen Clissold. Dr. M. Heppell, The Ecclesiastical Career of Gregory Cambalak, by John Burnip. David Carlton, Anthony Eden, a Biography, by Elisabeth Barker. Dr. Franjo Tudjman, Nationalism in Contemporary Europe, by Aleksa Djilas. Edmand Paris, Genocide in Satellite Croatia, by Stella Alexander. — Notes on Contributors. — Books and Periodicals received. — Naročbo močno priporočamo!

DAROVALI SO

Od 16. 2. 1982. do 30. 4. 1982.:

Z A Z A V E T I Š Č E

TISKOVNI SKLAD Tabor

	v pesih:
N. N., Hurlingham	2.000
Marinšek Saša	20.000
„Sloga“ — Ramos Mejía .	1.000.000
Jenko Janez	76.000
Dr. Naap — Argentina ...	3.000.000
Matevžič Janez	1.000.000
N. N., Miramar	120.000
Slavič Franc	100.000
Gričar Franc	26.000
Dr. Est Jože	20.000
Steiner Mihaela	20.000
Cestnik Jože	76.000
Borštnik Maks	250.000
Rev. škerbec Jože — cerkv.	
nab. 4. 4. 1982. v Zavetišču .	276.000
Dobiček prireditve v Zave-	
tišču 4. 4. 1982.	7.050.000
štant protikom. borcev na	
slov. dnevu 18. 4. 1982. ...	1.540.000
Zbirka odb. Zav. 25. 4. 1982.	110.000
V sp. na pok. <i>Romana Bat:</i>	
Dimnik Dušan	100.000
Fajfar — družina	100.000
Tušar — družina	100.000
V spomin na pok. <i>sina in</i>	
<i>brata umrlega v USA:</i>	
Tomazinovi	140.000
V spomin na pok. <i>Toneta</i>	
<i>Urbančič:</i>	
Tome Valentin	250.000
V spomin na pok. <i>Jožeta</i>	
<i>Žnidaršič:</i>	
Mustar Stane	200.000
V sp. na p. <i>Zinko Rupnik:</i>	
Štefanič — družina ...	100.000
V spomin na pok. <i>Ksenijo</i>	
<i>Rupnik Dr. Kociprovo:</i>	
Štefanič — družina ...	100.000

	v pesih:
G. M., Argentina	20.000
Frančišek Ignacij	20.000
Dr. M. Fr. Argentina	20.000
Bečaj Vili	20.000
Gričar Franc	70.000
	v dolarjih:
DSPB Tabor, Toronto ...	100
Zupančič Marija	10
Zupančič Hinko	8
Grum Jakob	6
Kristanc Joseph	16
Zupančič Polde (+A. Tomšič)	26
Mere Rudy	5
švigelj John	6
Mencin Milan	3
Kolarič Rudy	3
Zajec Milan	10
N. N., Cleveland	18
Dolarar Milan	8
Brkovec Ivan (+J. Žnidaršič)	10
Zupančič Hinko	8
Zupančič Marija	10
Primožič Ivanka	3
Kolman Ludvik	6
Kastelic Jože Altham	2
šuligoj Stane	2
Dejak Lojze	7
Pepevnak Franc	9
Kuk Auguštin	15
Tomšič Franc	1
Koželj Martin	5
Golobič Jože, Oshawa	2
Klemenčič Stane, Trenton .	8
Medved Ivo, Batawa	3
	INVALIDSKI SKLAD Tabor
	v dolarjih:
Vovk Stane, Toronto	25

Tratnik Anton	12	Klemenčič Stane Trenton .	20
Krnc Janez	10	Trček Ivan	5
Slapničar Martin	8	Škerlj Franc	10
N. N.	100	Medved Venceslav, Batawa	10
Žagar Miha	20	Medved Ivo	10
Vrečar Viktor	8	N. N.	10
Kokelj Franc in Anica	58		
Vrhovnik V. M.	23	ZA SPOMINSKI SKLAD	
Muhič Ciril	30		v dolarjih:
Koželj Jože	8	Urbanc Peter, Toronto ...	50
Plantar Lojze	6	Cvelbar Jože, Florida ...	222
Društvo Tabor, Toronto ...	950	Žnidaršič Jože, Cleveland .	23

V S E B I N A

Kapetan Milan Kranj (Ivan Korošec)	82
Pričetki narodne borbe za samoohranitev (Fr. Gr.)	83
Zvestoba do groba	86
Dr. Krekovo posredovanje za "Belo gardo"	90
Slovenska inteligenca — kje si? (Stane Pleško)	93
Poldetu Lahu-Kovaču ob odprtem grobu	101
Solidarnost človeštva (Ratko Šušteršič)	102
Naši možje	104
Jože Javoršek — samotni jezdec (EPK)	106
Naši mrtvi	110
Prejeli smo	112
Darovali so	III

Med str. 96 in 97 je vložena priloga „Tabora“: „Slovenija, dežela moje radosti in bolečine“, ki jo je napisal rev. Vladimir Kozina.

